

Screening rakoviny prsů v Severním Irsku

Pomůžeme vám rozhodnout se

Breast Screening

Co je rakovina prsu?	4
Co je screening rakoviny prsu?	5
Výsledky screeningu rakoviny prsu	7
Rozhodování se– možné přínosy a rizika screeningu rakoviny prsu	10
Zvážení možných přínosů a rizik screeningu rakoviny prsu	11
Jaké jsou příznaky rakoviny prsu?	13
Co se stane s mými mamografickými snímky po screeningu?	13
Na koho se mohu obrátit, pokud budu mít nějaké otázky?	14

Je na vás, zda se rozhodnete screening rakoviny prsu podstoupit, či nikoli. Cílem tohoto letáku je pomoci vám rozhodnout se.

Proč služba zdravotní a sociální péče Health and Social Care, (HSC) screening rakoviny prsu nabízí?

HSC nabízí screening, aby zachránila životy žen postižených rakovinou prsu. Screening odhalí rakovinu prsu v raném stadiu, kdy je nádor ještě příliš malý na to, aby byl viditelný nebo hmatatelný. Screening nezabrání tomu, abyste rakovinou prsu onemocněla.

Se screeningem rakoviny prsu jsou spojena určitá rizika. U některých žen, které absolvují screening, bude diagnostikována a léčena rakovina prsu, která by jinak nikdy odhalena nebyla a ani by jim nezpůsobila žádné potíže.

Proč jsem byla na screening rakoviny prsu pozvána?

Všechny ženy od 50 do 70 let dostávají pozvánku na screening rakoviny prsu každé 3 roky.

Pokud je vám více než 70 let, stále vám rakovina prsu hrozí. I když po dovršení 70 let již nebudete automaticky pozvánky na screening dostávat, můžete i nadále screening rakoviny prsu každé tři roky absolvovat. Budete se muset v místním centru pro screening rakoviny prsu objednat.

Co je rakovina prsu?

Rakovina prsu vzniká, když buňky v prsu začnou nekontrolovaně růst a hromadí se, až vytvoří bulku (jinak také nádor). Během růstu rakoviny se buňky mohou šířit do dalších částí těla, což může ohrožovat život.

Rakovina prsu je nerozšířenějším typem rakoviny ve Spojeném království. Každý rok zemře ve Spojeném království na rakovinu prsu přibližně 12 000 žen. Přežití u tohoto onemocnění se stále zlepšuje a v současnosti jsou přibližně 3 ze 4 žen s diagnostikovanou rakovinou prsu naživu i po 10 letech.

Riziko onemocnění rakovinou prsu se s věkem zvyšuje. Přibližně 4 z 5 případů rakoviny prsu jsou zjištěny u žen starších 50 let. Většina žen s rakovinou prsu **nemá** v rodině žádný případ tohoto onemocnění.

Co je screening rakoviny prsu?

Při screeningu rakoviny prsu se pomocí rentgenového vyšetření zvaného mamografie kontroluje, zda prsa nevykazují známky rakoviny. Vyšetření dokáže odhalit nádory, které jsou příliš malé na to, aby byly viditelné nebo hmatatelné.

Digitální mamograf

Co se bude dít, když se rozhodnu screening rakoviny prsu absolvovat?

Po příchodu na oddělení pro screening prsou si personál zkontroluje vaše údaje a zeptá se vás na jakékoli problémy s prsy, které jste měla. Pokud máte nějaké otázky, zeptejte se.

Vyšetření na mamografu provádějí ženy, kterým se říká mamografistky. Před mamografickým vyšetřením se musíte svléknout do pasu. Může tak být jednodušší, vzít si místo šatů sukni nebo kalhoty.

Mamografistka vám nejdříve vysvětlí, jak bude vyšetření probíhat. Poté vám přiloží prs na mamograf a přitlačí na něj plastovou destičku, aby ho zploštila. Toto pomáhá udržet prs nehybný a pořídit přehledné rentgenové snímky.

Mamografistka obvykle pořizuje dva snímky každého prsu – jeden shora a jeden z boku. Během pořizování snímků odejde za zástěnu. Pokaždé se několik vteřin nesmíte hýbat.

Celá schůzka trvá méně než půl hodiny a mamografie jen pár minut.

Jaké to je podstoupit vyšetření na mamografu?

Vyšetření na mamografu může být nepříjemné a některým ženám připadá bolestivé. Případná bolest obvykle rychle odezní.

Než půjdete na vyšetření, zavolejte prosím do centra pro screening rakoviny prsu, pokud:

- **jste tělesně postižená a nebo je pro vás obtížné** vyjít po schodech, aby pro vás vaše screeningové oddělení mohlo provést veškerá nezbytná opatření;
- **máte prsní implantáty**; obvykle budete moci vyšetření na mamografu absolvovat, ale prosím, informujte o tom předem pracovníky provádějící screening;
- **jste v nedávné době absolvovala vyšetření na mamografu, jste těhotná nebo kojíte**, jelikož vám možná bude doporučeno, abyste screening odložila; nebo
- **potřebujete-li tlumočníka.**

Výsledky screeningu rakoviny prsu

Během 2–3 týdnů po vyšetření dostanete dopis s výsledky vyšetření screeningu rakoviny prsu. Výsledky budou také zaslány vašemu praktickému lékaři.

Většina žen bude mít výsledek normální

U přibližně 96 žen ze 100, které podstoupí mamografické vyšetření, se neprokáží žádné známky rakoviny – toto je normální výsledek.

Nezapomeňte, že se rakovina může objevit i mezi mamografickými vyšetřeními, takže pokud si všimnete jakýchkoli změn na prsou, okamžitě to sdělte svému praktickému lékaři.

Některé ženy budou potřebovat další vyšetření, protože mají výsledek abnormální

V dopise může být uvedeno, že potřebujete další vyšetření, protože výsledky z mamografu vypadají abnormálně. Přibližně 4 ze 100 žen jsou vyzvány, aby se po screeningu vrátily na další vyšetření.

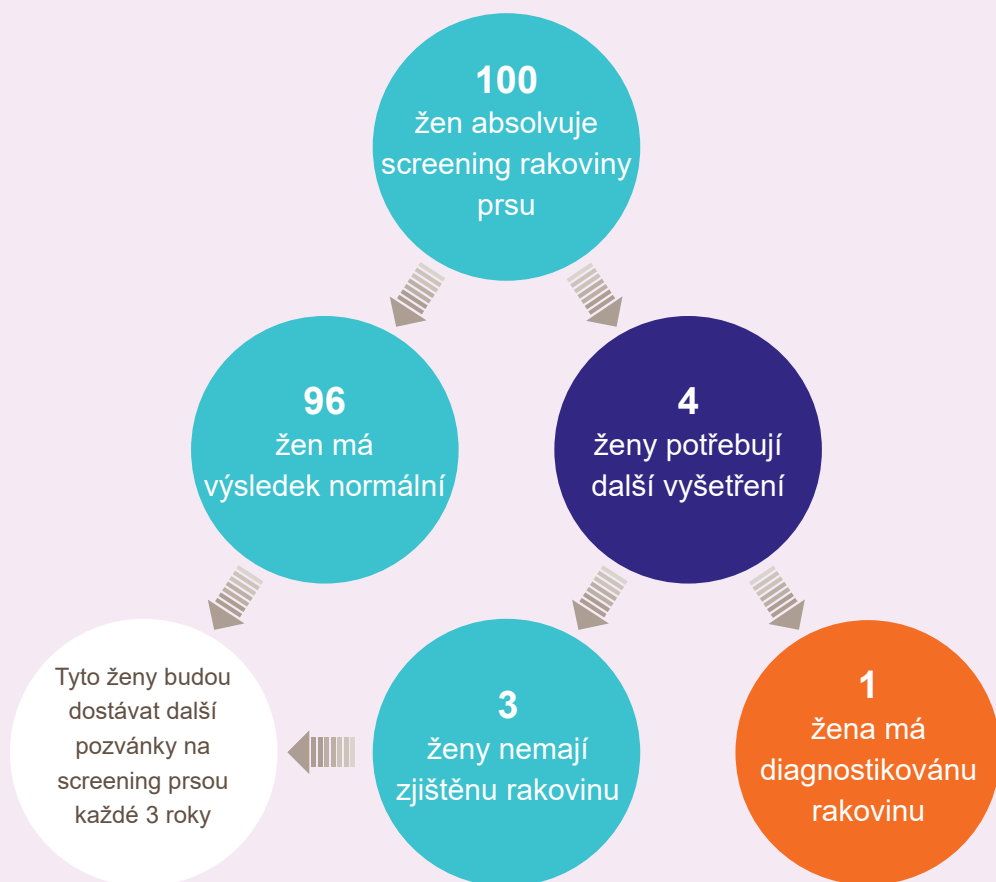
U jedné z těchto 4 žen bude zjištěna rakovina. Ostatní rakovinu mít nebudou a budou opakovaně dostávat pozvánky na screeningové vyšetření každé 3 roky.

Pokud budete vyzvána na další vyšetření, může to být vyšetření prsou, další vyšetření na mamografu nebo ultrazvukové vyšetření. Může vám také být provedena biopsie, při které se z prsu odebere jehlou malý vzorek, který se následně vyšetří pod mikroskopem. Přestože se snažíme vám výsledky testů poskytnout do jednoho týdne, občas mohou výsledky testu tenkou jehlou nebo-li biopsie trvat až dva týdny.

Občas je nutné, aby ženy před získáním výsledků absolvovaly další vyšetření na mamografu

Někdy technické problémy znamenají, že mamogram není dostatečně čitelný. Pokud k tomu dojde, budete požádána o další vyšetření na mamografu, aby byl pořízen zřetelnější snímek vašich prsů.

Co se stane 100 ženám **pokaždé**, když absolvují screening rakoviny prsu?

Pokud vám bude zjištěna rakovina prsu, může být buď invazivní, nebo neinvazivní

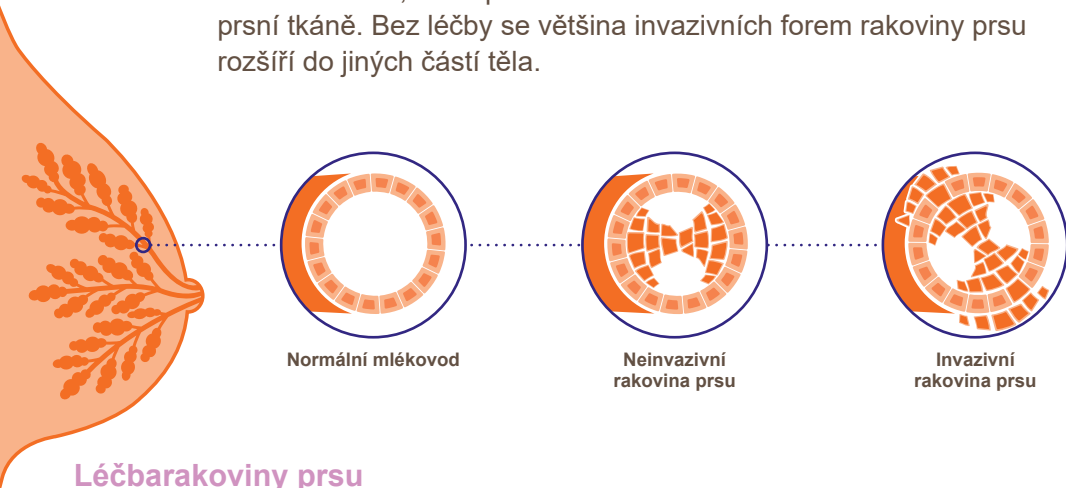
Neinvazivní rakovina prsu

Přibližně 1 z 5 žen, u kterých je v rámci screeningu diagnostikována rakovina prsu, bude mít neinvazivní formu rakoviny. To znamená, že v prsu se nacházejí rakovinné buňky, ale jsou přítomné pouze uvnitř mlékovodů (duktů) a dále se nerozšířily. Říká se jí také duktální karcinom in situ (DCIS). U některých žen rakovinné buňky zůstanou uvnitř mlékovodů. U jiných však v budoucnu prorostou (proniknou) do okolní prsní tkáně.

Lékaři neumí určit, zda se neinvazivní karcinomy prsu budou do okolní prsní tkáně rozšiřovat, či nikoli.

Invazivní rakovina prsu

Přibližně 4 z 5 žen, u kterých je v rámci screeningu diagnostikována rakovina prsu, bude mít invazivní formu rakoviny. Jde o rakovinu, která prorostla z mlékovodů a dostala se do okolní prsní tkáně. Bez léčby se většina invazivních forem rakoviny prsu rozšíří do jiných částí těla.

Léčbarakoviny prsu

Ať už je vaše rakovina invazivní nebo neinvazivní, bude vám nabídnuta léčba a péče od týmu specialistů na rakovinu prsu. Léčba bude pravděpodobně zahrnovat operaci (což může znamenat mastektomii), hormonální léčbu, radioterapii a případně také chemoterapii. Tato léčba může způsobovat závažné a dlouhodobé vedlejší účinky.

Rozhodování se – možné přínosy a rizika screeningu rakoviny prsu

Je na vás, zda se rozhodnete screening rakoviny prsu absolvovat. Ženy se rozhodují absolvovat nebo neabsolvovat screening rakoviny prsu z mnoha různých důvodů. Abychom vám pomohli rozhodnout se, připojujeme informace o možných přínosech a rizicích.

Screening zachraňuje životy před rakovinou prsu

Životy jsou zachraňovány, protože rakovina je diagnostikována a léčena dříve, než by tomu bylo bez screeningu.

Screening odhalí formy rakoviny prsu, které by ženě nijak neuškodily

Některým ženám bude diagnostikována a léčena rakovina prsu, která by jinak nebyla nikdy odhalena a nepředstavovala by ohrožení života. Toto je hlavní riziko screeningu.

Lékaři nemohou vždy říci, zda diagnostikovaná rakovina prsu bude životu ohrožující, a proto nabízejí léčbu všem ženám s rakovinou prsu. To znamená, že některým ženám bude nabídnuta léčba, kterou nepotřebují.

Zvážení možných přínosů a rizik screeningu rakoviny prsu

Screening rakoviny
prsu by mi mohl
zachránit život

Screening rakoviny
prsu by u mě mohl
vést k diagnóze a léčbě
rakoviny, která by
nikdy ohrožení života
nepředstavovala

Probíhá debata o tom, kolik životů se díky screeningu rakoviny prsu podaří zachránit a u kolika žen je diagnostikována rakovina, která by nikdy ohrožení života nepředstavovala. Údaje na následující straně jsou nejpřesnější odhady skupiny odborníků, kteří posoudili dostupné důkazy.

Záchrana životů před rakovinou prsu

Screening zachrání před rakovinou prsu přibližně 1 život z každých 200 žen, které ho absolvují. To znamená, že se ve Spojeném království každoročně podaří zachránit přibližně 1300 životů před rakovinou prsu.

Odhalení forem rakoviny, které by ženě nijak neuškodily

Přibližně u 3 ze všech 200 žen, které od 50 do 70 let každé 3 roky screening absolvují, je diagnostikována rakovina, která by bez screeningu nikdy odhalena nebyla a nepředstavovala by ohrožení života. To znamená, že ve Spojeném království je každoročně asi 4 000 žen, kterým je nabídnuta léčba, kterou nepotřebovaly.

Celkově tedy na každou ženu, které se podaří zachránit život před rakovinou prsu, připadají přibližně tři ženy, u nichž je diagnostikována rakovina, která by nikdy nepředstavovala ohrožení života.

Výzkumníci se snaží najít lepší způsoby, jak zjistit, které ženy mají rakovinu prsu, jež je ohrozí na životě, a které ženy mají rakovinu prsu, jež je neohrozí.

Může mít screening rakoviny prsu nějaká další rizika?

- U většiny žen, které obdrží abnormální výsledek ze screeningu, se zjistí, že rakovinu prsu nemají. Tyto ženy prožívají zbytečné obavy a některé z nich pociťují úzkost, která pak narušuje jejich schopnost vykonávat běžné každodenní činnosti.
- Rentgenové záření může ve velmi výjimečných případech způsobovat rakovinu. Vyšetření na mamografu každé 3 roky po dobu 20 let velmi mírně zvyšuje riziko vzniku rakoviny v průběhu celého života ženy.
- V ojedinělých případech se může stát, že rakovina zůstane při screeningu neodhalena. Screening většinu případů rakoviny prsu odhalí, ale přibližně u 1 z 2500 vyšetřených žen zůstane rakovina prsu nezjištěna.

Jaké jsou příznaky rakoviny prsu?

Pokud se naučíte, jak vaše prsa běžně vypadají a jaká jsou na dotek, snáze si všimnete změn, které by mohly být příznaky rakoviny prsu. Je to důležité i v případě, že jste screening rakoviny prsu absolvovala. Všimněte si následujících příznaků:

- Bulka nebo zduření prsu.
- Změna na bradavce. Bradavka může být vtažená do prsu nebo změnit tvar. Můžete mít vyrážku, která způsobuje, že je bradavka červená a šupinatá, nebo z bradavky může vytékat krev či jiná tekutina.
- Změna v tom, jak se prsa cítí nebo vypadají. Mohou vám připadat těžká, teplá nebo nestejněměrná, kůže může vypadat hrbolatě. Může se změnit velikost a tvar prsu.
- Otok nebo bulka v podpaží.

Samotná bolest obvykle není příznakem rakoviny prsu. Pokud zaznamenáte jakékoli změny na prsou, měla byste se ihned objednat k praktickému lékaři. Nemusíte mít rakovinu. Pokud ji však máte, včasná diagnóza a léčba mohou zvýšit vaše šance na přežití rakoviny prsu.

Co se stane s mými mamografickými snímky po screeningu?

Program screeningu rakoviny prsu v Severním Irsku uchovává vaše mamografické snímky po dobu nejméně 8 let. Jsou bezpečně uloženy. Program pravidelně kontroluje záznamy, aby se ujistil, že služba je co nejlepší. Je proto možné, že do vaší dokumentace budou muset nahlédnout i pracovníci z jiných částí zdravotnického systému, ale vždy to budou pouze ti, kteří dokumentaci skutečně potřebují.

Pokud vám bude v období mezi screeningovými vyšetřeními diagnostikována rakovina prsu, zkontrolujeme vaše předchozí výsledky ze screeningu. Pokud budete chtít, budete se moci na výsledky této kontroly podívat.

Na koho se mohu obrátit, pokud budu mít nějaké otázky?

Pokud budete mít ohledně screeningu nějaké otázky, kontaktujte své místní centrum pro screening rakoviny prsu. Pokud si chcete s někým promluvit o tom, jestli absolvovat screening rakoviny prsu, může vám pomoci váš praktický lékař. Společně můžete zvážit možné přínosy a rizika, což vám pomůže rozhodnout se.

Podrobnější informace o screeningu rakoviny prsu najdete zde:

The Northern Ireland Breast Screening Programme

www.nidirect.gov.uk/breast-screening – na těchto stránkách také najdete podrobné informace o o vašem místním programu screeningu rakoviny prsu.

The NHS Breast Screening Programme

www.nhs.uk/breast

Pokud máte zájem o tuto brožuru v jiných jazycích nebo v jiných formátech, navštivte www.pha.site/breast-screening-publications nebo kontaktujte místní screeningové pracoviště.

**Belfast Health and Social Care Trust
(pokrývá také South Eastern HSC Trust)**

The Screening Centre
12-22 Linenhall Street
Belfast BT2 8BS

Tel.: 028 9033 3700

E-mail: breastscreeninglhst@belfasttrust.hscni.net

Northern Health and Social Care Trust

Northern Area Breast Screening
and Assessment Unit
Level A, Antrim Area Hospital
45 Bush Road, Antrim BT41 2RL

Tel.: 028 9442 4425

E-mail: breast.screening@northerntrust.hscni.net

Southern Health and Social Care Trust

The Breast Screening Unit
Firbank House
Craigavon Area Hospital, Lurgan Road,
Portadown BT63 5QQ

Tel.: 028 3756 0820

E-mail: breast.screening@southerntrust.hscni.net

Western Health and Social Care Trust

The Breast Screening Unit
Ground Floor, The Nurses' Home
Altnagelvin Area Hospital, Glenshane Rd, Londonderry BT47 6SB

Tel.: 028 7161 1443

E-mail: altnagelvin.breastscreening@westerntrust.hscni.net

Tuto brožuru vypracoval nezávislý tým informačních odborníků z organizace King's Health Partners za odborné podpory a redakční pomoci organizace Cancer Research UK. Pro použití v Severním Irsku ji upravila Agentura pro veřejné zdraví.

V rámci veřejné konzultace se na vypracování koncepce informování o programech NHS pro screening rakoviny podílelo více než 1 000 členů veřejnosti.

Tuto konzultaci podpořily následující organizace. Beating Bowel Cancer, BME Cancer Communities, Bowel Cancer UK, Breakthrough Breast Cancer, Breast Cancer Campaign, Breast Cancer Care, Cancer Research UK, Independent Cancer Patients' Voice, Jo's Cervical Cancer Trust a Patient Information Forum.

Informace v této brožuře vycházejí z doporučení občanské poroty složené z 25 žen ohledně toho, jak prezentovat možné přínosy a rizika screeningu rakoviny prsu.

Financováno v rámci programů NHS pro screeningu rakoviny.

© Crown Copyright 2020. Tento informační materiál původně vypracovala organizace Public Health England Screening (<https://www.gov.uk/topic/population-screening-programmes>) a je poskytován na základě Open Government Licence v3.0

Public Health Agency

12–22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Tel.: 0300 555 0114 (místní tarif). www.publichealth.hscni.net

<http://pha.site/breastscreening-info>

www.nidirect.gov.uk/breast-screening

www.becancerawareni.info/breast-cancer

Najděte nás na:

